

ÜNİTE 3

DEĞERLER EĞİTİMİ

DEĞERLER EĞİTİMİ

Ethosfer - değer küre - ahlaki değerler küresi.

MİLLİ VE MANENİ DEĞERLERİMİZ

EVRENSEL DEĞERLER

- *Gerçeğe Saygı
- *Kırsısel Bütünlük
- *Hakkaniyet
- *İnsan Onuruna Saygı
- *Hımet
- *Sevgi

MES ve UNESCO'nun Onayladığı okullarda kazandırılması desteklenen değerler

*Barış	*Dürüstlük
*Saygı	*Algıgençllölük
*Sevgi	*Hırgınlık
*Sorumluluk	*Samimiyet
*Mutluluk	*Uyum
*İşbirliği	*Özgürlük

Değerlerin Sınıflandırılması

Spranger, 6 gruba ayırmıştır.

→ Bilimsel Değer	→ Sosyal Değer
→ Ekonomik Değer	→ Politik Değer
→ Estetik Değer	→ Dini Değer

Shalom Schwartz'ın Değer Sınıflaması

- Güç
- Başarı
- Hızlılık
- Uyarılma
- Özyönelim
- Evrenselcilik
- İyilikseverlik
- Geleneksellik
- Uyum
- Güvenlik

(heyecan ve yenilik arayışı)
(bağımsız düşünme ve davranma eğilimi)

(başkalarına zarar vererek toplumsal beklentilere aykırı davranışlar)
davranışların yasaklanması

Bu değerler birbirleriyle ilişki içindedir.

Değerler 2 boyutta konumlandırılmıştır.

1) Özgeçerlilik Özdeşlik

2) Muhafazakarlık - Yenilge Açıklık

Özgeçerlilik = Güç, Başarı

Özdeşlik = Erensellik, iyilikseverlik

Muhafazakarlık = Geleneksellik, Güvenlik, Uyuma

Yenilge Açıklık = Özyönelim, Uyarılma

Sosyolog Ülken (1965) 3'e ayırmıştır.

1) İhtikar Değerler

2) Askin "

3) Normatif "

İhtikar Değerler; kavramlar, duygular, esya ile münasebetten doğan ve bilmele çevrelenen, inanmadan daha çok bilmenin hakim olduğu değerler

2) Askin Değerler; Bireyin sosyal çevresiyle etkileşiminden doğan kişilerarası değerler. Bilgiden çok inanma üzerinedir.

3) Normatif Değerler; kişilerden doğan sözler, şeyler ve eylemlerin değişiminden doğan değerlerdir.

T. Mengüşoğlu'na Değerlerin Sınıflandırılması

1) Yüksek Değerler idealler, sevgi, dürüstlük, nefret, inanç, dostluk...

2) Arada Değerler çıkar, menfaat, kıskançlık...

3) Alışkan Değerler moda, zevk, gelenek...

Lenksi'ye göre Sınıflandırma

1) **Pragmatik Değerler** Bireyler birbirine muhtaçtır. Gelişkin olmak, birbirini memnun etmeye çalışarak yaşamak, güven vermek olmak. Uygulanabilir

2) **İdeal Değerler** "kendini sevdiğin gibi başkasını da sev." Uygulanması zor. Hayali.

Rokeach İki Tür Değerden Bahseder

1) Amasal Değerler

Kişisel ve sosyal değerlerdir. Tercih edilen hedeflerdir. Barış içinde bir dünya, başarı hissi, estetik, aile güvenliği, mutluluk, ulusal güvenlik...

2) Arasal Değerler

Ahlak değerleri ve yeterlik değerleri. Tercih edilen davranış kalıplarıdır.

Kişiseldir. Hiss, dürüstlük, cesaret...

Morris'e göre Üç Tip Değer Bulunmaktadır.

1) Faal Değerler; bireysel değerler, insanın istekleri.

2) ^{Kavranmış} ~~Arasal~~ Değerler; toplumun arzulanabilir kabul ettiği davranış kavramlarının kültürel olarak paylaşılması.

3) Amaç Değerler; bir konu veya olaya yüklenen anlamlar nitelendirilir.

DEĞERLER EĞİTİMİNDE YAKLAŞIMLAR

1) Değerlerin Doğrudan Öğretimi

- Değerlerin Telkin Edilmesi Yöntemi

- Davranış Değiştirme Yöntemi

2) Değer Behinleştirme / Gerçekleştirme / Geliştirme Yaklaşımları

3) Değer Analizi Yaklaşımı

4) Bütüncül yaklaşımlar

- Adil Topluluk Okulları

- Karakter Eğitimi

5) Değerlerin Gizli Öğretimi (Gizli Program)

(Ders dışı etkinlikleri de içine alır.)

Eğitim ve sosyolojiye dayanır.

Degerlerin Dogrudan Öğretimi

- * Öğretmen merkezli
- * Tümdengelimci
- * Gösteriler, alıştırma, tekrar yapma, anlatım, didaktik soru sorma gibi yollar.
- * Sır, fable, masal, özlü söz, biyografi, öykü...
- * Öğretmen aktif, öğrenci pasif.

1) Degerlerin Telkin Edilmesi (Asılama) Yaklaşımı

- * Öğrenciden değerleri sorgulaması değil, değerlerin anlamını belirleyip, teklif etmesi beklenir.

Telkin edecek değer belirle

↓
Değer hangi düzeyde içselleştirmelerin beklenmesini belirle
(kabul, değere dönüştürme, kendi değerler sistemiyle ilişkilendirme, karaktere dönüştürme)

↓
Değerlerle bağlantılı olarak gösterilmesi: beklendiği davranışı tespit et.

↓
Ancak uygun metod belirle

↓
Metodları uygula

Sonuçları kaydet, grafikleştir, uygun kişilerle değerlendir.

2) Davranış Değiştirme Yöntemi

İstenen değere uygun davranış gösterildiğinde öğrenciler ödüllendirilerek değerler benimsenir.

Deger Gerçekleştirme/Geliştirme Yaklaşımları

1960'lerde geliştirilen tümevarımcı yaklaşımlar.

Humanist yaklaşım → değer bilme → kendini gerçekleştirme bir süreci.

Değerler öğretmek yerine, kendi değerlerini oluşturmalarını sağla

Eleştiriler

- Bireycilik, gençlerin umursamazlaşması.
- Disiplin, şiddet olaylarının artması.
- Akademik başarının düşmesi.

44 A4 Başlık

1) Değer Açıklama

2) Ahlak Muhakeme

3) Değer Analizi

1) Değer Açıklama

Değerlerin açıklanmasına tepki olarak ort. çıkmıştır.

Öğrencilerin değerlerle ilgili düşünmesi, mantıklı açıklamalar getirmesini amaçlar.

Öğretmenlerin değerleri öğretmesi hata.

Öğrenciler bağırca seçim yapıp, uygular. Öğretmen fırsat sunar.

2) Ahlak: Muhakeme (Kohlberg)

Adalet, eşitlik, duygulu ve anlayışlı olmak gibi değerlere odaklanılmıştır.

Amaç öğrencinin ahlak yaşantılarını geliştirmek, değerlerini ortaya çıkarmak.

★ Kohlberg 3 ahlak gelişimi dönemi:

1) Gelenek öncesi Dön. (Ödül - ceza)

2) Geleneksel Düzey (toplum beklentileri)

3) Gelenek ötesi (evrensel değerler, tüm insanların mutluluğu)

Ahlak Muhakemede Temel İkilem Alanları

* cezalandırma

* özgürlük

* mülkiyet

* roller ve bağlılıklar

* hukuk

* dürüstlük

3) Değer Analizi

Öğrenci kendisine sunulan değer direkt kabul etmez, görünür.

Değerler hem kendi bakış açısına göre, hem başkalarının bakış açısına göre değerlendirmeyi öğrenir.

Yeterince zaman ve fırsat yoksa başlanmamalı.

İlköğretim düzeyine uygun değil.

Bütüncül Yaklaşımlar

1) Adil Topluluk Okulları yaklaşımı

2) Karakter Eğitimi

1) Adil Topluluk Okulları Yaklaşımı

- Demokratik okul örneği.
- Toplumun, okulların bireyde olması istediği değerleri öğrencilere kazandırmak ve sürekli kılmak amaçtır.

2) Karakter Eğitimi (Thomas Lickona)

- Değerlerin doğrudan öğretimi ve değer geliştirme ya da birleştirmeye çalışır.
- Ahlak bilisi, duygus, alışkanlık.
- İyi karakteri simgelenen değerler seçilmiş, yöntemler denenmiştir.

Temel Prensipler

- * Temel ahlak değerleri teşvik etme
- * Amaçlı ve kapsamlı olma
- * Akademik müfredatla ilişkili olma
- * Aile ve çevreden yararlanma.
- * Okul yaşamının tüm basamaklarını kapsayıcı olma.

DEĞERLER EĞİTİMİ DAYANAK :

Madde 3

- * 1739 Sayılı M.E.T.K.
- * 229 Sayılı İlköğretim K.Y. hükümleri
- * Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği
- * MEB Rehberlik ve Psik. Dan. Yönetm.
- * MEB Stratejik Plan
- * İl MEM " "
- * 18. Milli Eğitim Sırası Çalıştay Prog.
- * 2010/53 Sayılı (İlk Ders Kurulu) Genelge

④ YDEP (Yaşayan Değerler Eğitimi Programı - Living Values Education)

↓

1995 BM'nin 50.yıl kutlamaları için hazırladığı bir projeden gelmektedir.

"Daha İyi Bir Dünya için Değerlerimizi Paylaşalım." isimli proje.

DEĞERLER EĞİTİMİNDE KOMİSYONLAR

→ Değerler Eğitimi İlçe Komisyonu

→ Okul Komisyonu

- Okul Müdürü
- Müdür Yardımcısı
- 3 Öğretmen
- Okul Rehber Öğr. (Okul Psikolojik Danışmanı) — doğal üyesi
- Okul Aile Birlik Tems.
- Okul Öğrenci Tems.

OKUL UYGULAMA ADIMLARI

- * Ekim ayının ilk haftası "Değerler Eğitimi" gündemli kurul toplantısı.
- * Bir yıl boyunca yapılacak çalışmalar belirlenir.
- * Değerler Eğt. Komisyonu oluşur.
- * "Okul Yıllık Çalışma Planı" hazırlanır. — Sınıf içi Etk.
— Okul Geneli Etkinlikler
— Aileye yönelik Etk.

④ NAT

Faaliyet Raporu

Değerler eğitimi okul komisyonu kanaat dönemleri boyunca yapılan faaliyetlerle ilgili raporu hangi ayların sonunda okul müdürlüğüne sunar?

OCAK — HAZİRAN

EĞİTİM ÖĞRETİMDE ETİK

ETİK DAVRANIŞ

- Etik
- Ahlak
- Değerler
- Etik Kodlar (Kurumların misyonlarında şekillenen karar ve eylemler.)
yasa ve düzeni yapma, düzenli kayıt, rapor, insan haklarına karşı sorumluluklar/EKYS 2020
- Davranışlar Kılavuzu

ETİK DAVRANIŞ VE TOPLUMSAL ETKENLER

- Kültür
- Değerler
- Normlar

Anomi = Kuralsızlık ya da toplumun temel değerlerinde belirsizlik. Özellikle
bu toplumsal değişimlerin yarattığı. (EKYS 2019)

Etik İkilem = iki veya daha fazla değer arasında çalışma hali. (EKYS 2019)

Kamu görevlileri karşılaştıkları pek çok etik ikilem vardır. 4 grupta ele alınır

- 1) Tatmin edici olmayan seçenekler arasından, diğerlerinden daha iyi olanı seçme.
- 2) En iyiler arasında bir seçim yapma
- 3) Farklı kişi ve gruplar üzerinde farklı etki ve sonuçlar doğurması muhtemel bir kararın verimi
- 4) Verilen kararın muhtemel sonucundan kendilerini veya yakınlarını dolaylı veya dolaysız etkilenmesi.

Etik ilkelerin Geliştirilmesinde Temel Alınan Yaklaşımlar

- * **Hakkaniyet ilkesi** tutarlı, objektif
- * **Faydacılık ilkesi** herkes için en iyi olana karar verme
- * **İnsan Hakları ilkesi**
- * **Bireysellik ilkesi** kişisel özgürlük.

ETİK SİSTEMLER

Amaçlanan Sonuç Etiği

"Eylem fayda getiriyor mu?"

Eylemin ahlaki doğruluğu sonuca bağlı.

Kural Etiği

"Eylem standartlara, yasalara uygun mu?"

Toplumsal Sözleşme Etiği

"Birey toplumsal ilke ve standartları benimsemiş mi?"

Kişisel Etik

Kişinin vicdanı konağı.

Sosyal Yaşam Etiği

Kişisi insan ve diğer canlılarla ilişkilerinde kurallara uyuyor mu?

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ

Doğruluk

Profesyonellik

Yasalık

Adalet

Yeterlik

Hizmette Sorumluluk

Güvenirlilik

Esitlik

Mesleğe Bağlılık

Sağlıklı ve Güvenli Bir Ortam Sağlanması

Tarafsızlık

Kaynakların Etkin Kullanımı

ETİK KURAMLAR

1) Sezgiyi Yaklaşım

"Sezgi bizi ahlaki doğrulara ulaştırır." inançlara güvenir onu takip eden (EKYS 2020)

2) Teleolojik (Sonuççu) Yaklaşım

Eylemden en iyi sonucu elde etmek?

Ölçüt - mümkün olduğunca fazla insanın mutlu olması.

→ Bireyci Yakl. ⇒ eşyanı bireysel çıkar

→ Faydacı Yakl. ⇒ en çok insana fayda

3) Kazuistik (Örnek Olaya Dayalı) Yaklaşım

Soyut etik ilkeleri somut örnek olaylara uygulayıp, pratik çözüm üretme.

4) Deontolojik (Kural Temelli) Yaklaşım

(Doğruluğun faydasına karşı)
Öyle davran ki, davranışın başkaları için evrensel ilke olsun
Etik davranış kurallara (yasa, din, geleneğe) uygun olan

Ölümteğe uygunluk, devlete hizmet.

* Ahlak ve Haklar Yaklaşımı.

* Adaletçi Yaklaşım.

ETİK TÜRLERİ

1) Betimleyici Etik

Norm bildirmek veya kural koymak yerine, insan davranışlarını gözlemleyerek eylemlerin sonuçlarını betimler.

2) Normatif Etik

(Dürüst ol! Yalan Söyleme! Yasaya uy!)

"Nasıl eylemde bulunmalı?" "Nasıl yaşanmalı?" "Nasıl bir insan olmalı?"

Ahlak: eylemlerimizin içersine karar vermemizle ilgilidir. (Ödev ahlakı)

3) Meta Etik

Anglo-Sakson fevke çevrelerinden ort. çıkmıştır.

Normatif etiğin ortaya koyduğu ahlakı yargıları üzerine konusur. Ahlakı hayatta işler örnekler öne süren etiğin bir üst düzeyne çıkarak, söylem olmak durumundadır.

4) Uygulamalı Etik

Belli özel alanlarda ort. çıkan etik sorunların tartışılması için kriter oluşturur. Kriterlerin insan davranışlarında uygulanmasını sağlar.

EĞİTİM YÖNETİCİLERİ VE ETİK

Yönetimde Etik Dışı Davranışlar

- Ayrımcılık	- Bençlilik	- Şiddet, baskı
- Yıldıma - Korkutma	- Yolsuzluk	- zimmet
- Sömürü	- İstenciler	- ihmal
- Kayırma	- Yararına - dalkavukluk	- taciz
- Rüşvet	- Dedikodu	- yobazlık - bağnazlık
- ve diğer kötü davranışlar		- kötü alışkanlıklar

ETİK KARAR VERME AŞAMALARI

Dur ve Düşün

Amaçları Tanımla

Gerekleni Bil

Seçenekleri Geliştir

Sonuçları Göz önüne Al

Seç ve Karar Ver

Verdiğin Kararı Gözden Geçir.
(Değerlendirme)

5176 SAYILI KAMU GÖREVLİLERİ ETİK KURULU KURULMASI VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN

Kapsam

- 1) Genel bütçeye dahil daireler
- 2) Katma bütçeli idareler
- 3) Kamu iktisadi teşebbüsleri
- 4) Döner bütçeli kuruluşlar
- 5) Mahallî idareler ve bunların birlikleri
- 6) Kamu tüzel kişiliğini haiz olarak kurul, üst kurul, kurum, enstitü, teşebbüs, teşekkül, fon vs bütün kamu personellerini kapsar.

NOT Kamu Görevlileri Etik Kurulu 11 üyeden oluşur.

Üyelerin görev süresi 4 yıldır.

Ayda 1 kez toplanır. (En az 6 üyeye)

KAMU GÖREVLİLERİ ETİK DAVRANIŞ İLKELERİ USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK

NOT Etik Komisyonu (Madde 29)

Kamu kurum ve kuruluşlarının üst yetkili tarafından kurum içinden en az 3 kişi
den oluşan etik komisyonu oluştur.

Hediye Alma Yasası Kapsamı Dışında Olanlar

- Kuruma katkı anlamına gelen bağışlar. (Kamuya açık, demirbaş listesinde kayıtlı)
- Kitap, dergi, makale, takım, cd, kaset
- Halka açık yarışmalarda, kampanyalarda, etkinliklerde kazanılan ödül.
- Herkese açık forum, panel, sempozyumda dağıtılan hediyeler.
- Tanıtım amaçlı herkese dağıtılan sembolik değer bulunan reklam ve el sanatları ürünleri.
- Finans kurumlarından piyasa koşullarına göre alınan krediler.

Hediye Alma Yasası Kapsamında Olanlar

- Kurumla iş, hizmet, çıkar ilişkisi olanlardan alınan çek, hediye, burs, konaklama...
- Tasınır, tasınmaz mal, hizmet alım-satımında matul olmayan bedeller vs. işlem yapm.
- Hizmetten yararlananların verdiği her türlü eşya, giysi, takı, gıda vs.
- Kurumla iş, hizmet ilişkisi olanlardan alınan borç, kredi vs.

NOT

Her yıl OCAK ayının sonunda hediye listesi KURUL'a bildirilir.

NOT

Disiplin kurullarının kararları kamuya duyurulmaz.

NOT

(Kitapta olmayan)

Endem Etrîği

"Herkes kendine yakışanı yapar."

"Hangi seçerek sırsı olmak istediğiniz kişi gibi davranmaya yönlendiriyor."